

**Wyrok z dnia 16 marca 1994 r.
I PRN 6/94**

Pracownikowi odwołanemu ze stanowiska w sposób równoznaczny z wypowiedzeniem umowy o pracę (art. 70 § 2 k.p.), z naruszeniem art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. Nr 55, poz. 234), przysługuje - na podstawie stosowanego odpowiednio przepisu art. 45 k.p. - roszczenie o odszkodowanie.

Jedynie wówczas, gdy odwołanie nastąpiło z przyczyn łączących się ze sprawowaniem funkcji związkowej, pracownikowi przysługuje roszczenie o uznanie odwołania za bezskuteczne lub o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach.

Przewodniczący SSN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Maria Mańkowska, SA: Kazimierz Jaśkowski.

Sąd Najwyższy przy udziale prokuratora Jana Szewczyka, po rozpoznaniu w dniu 16 marca 1994 r. sprawy z powództwa Henryka P. przeciwko Urzędowi Miasta w D. o przywrócenie do pracy, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 30 września 1993 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Dzierżonowie z dnia 29 maja 1992 r., [...] i przekazał sprawę temu Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Dzierżonowie wyrokiem z dnia 29 maja 1992 r., [...], oddalił powództwo Henryka P. o przywrócenie do pracy w Urzędzie Miasta w D. Sąd Rejonowy uznał, że art. 69 k.p. wyłącza roszczenia powoda, gdyż był on zatrudniony na stanowisku komendanta Straży Miejskiej na podstawie powołania i został z tego stanowiska odwołany z zachowaniem okresu wypowiedzenia.

W rewizji od tego wyroku powód zarzucił, że był członkiem Zakładowej Komisji NSZZ "Solidarność" Pracowników Samorządowych

Urzędu Miasta w D. i komisja ta nie wyraziła zgody na rozwiązanie z nim stosunku pracy. Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu, wyrokiem z dnia 30 września 1992 r., [...], oddalił rewizję powoda, uznając wprawdzie, że rozwiązanie stosunku pracy z powodem nastąpiło z naruszeniem art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych, jednakże z uwagi na treść art. 69 k.p. powód nie może domagać się uznania wypowiedzenia za bezskuteczne. Sąd Wojewódzki przyjął również, iż wskazane w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 1992 r., I PZP 42/92 roszczenie o uznanie, że odwołanie powoda ze stanowiska nie stanowiło rozwiązania stosunku pracy nie może zostać uwzględnione, gdyż powód takiego roszczenia nie zgłosił a nadto prowadzi ono do obejścia przepisu art. 69 k.p. Powodowałoby bowiem przywrócenie powoda do pracy na stanowisku komendanta Straży Miejskiej.

Rewizję nadzwyczajną od tego wyroku wniósł Minister Sprawiedliwości, zarzucając mu w szczególności rażące naruszenie art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. Nr 55, poz. 234), a także interesu Rzeczypospolitej Polskiej i wnosząc o jego uchylenie wraz z poprzedzającym go wyrokiem Sądu Rejonowego oraz o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Minister Sprawiedliwości wywiódł, iż chociaż z treści art. 69 pkt 1 i 2 k.p. wynika, że przedmiotem roszczenia powoda nie może być żądanie orzeczenia bezskuteczności wypowiedzenia ani przywrócenie do pracy, ale powód może, zgodnie z poglądem wyrażonym w cytowanej uchwale Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 1992 r., dochodzić ustalenia, iż odwołanie nie spowodowało rozwiązania stosunku pracy. Zdaniem Ministra Sprawiedliwości powód zgłosił roszczenie o ustalenie, iż odwołanie go ze stanowiska nie spowodowało rozwiązania stosunku pracy i uwzględnienie tego roszczenia nie stanowiłoby obejścia art. 69 k.p., gdyż powód nie zostałby przywrócony na stanowisko kierownicze lecz jedynie zachowałby ciągłość zatrudnienia. Według Ministra Sprawiedliwości zaskarżony wyrok narusza także interes Rzeczypospolitej Polskiej, gdyż pozbawia ochrony trwałości stosunku pracy członka zarządu zakładowej organizacji związkowej, a więc pracownika sprawującego szczególną funkcję społeczną

Sąd Najwyższy zważył co następuje :

W uchwale z dnia 14 lipca 1992 r., I PZP 42/92 (Rejent 1993 nr 6 s. 140) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że zakaz rozwiązywania przez pracodawcę stosunku pracy bez zgody zarządu zakładowej organizacji związkowej ustanowiony w art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o

związkach zawodowych (Dz. U. Nr 55, poz. 234), odnosi się także do pracowników, których stosunek pracy powstał na podstawie powołania w rozumieniu art. 68-72 kodeksu pracy, a naruszenie tego zakazu stwarza roszczenie o uznanie, że odwołanie ze stanowiska nie spowodowało rozwiązania stosunku pracy. Uchwałę tę analizował Sąd Wojewódzki wydając zaskarżony wyrok, nie podzielając zawartych w niej poglądów, zwłaszcza w zakresie przysługującego pracownikowi roszczenia. Wykładni Sądu Wojewódzkiego, a w szczególności poglądu, że przyznanie pracownikowi powołanemu roszczeń związanych z rozwiązaniem stosunku pracy stanowiłoby obejście art. 69 k.p., nie można podzielić. Przede wszystkim bez znaczenia jest kwestia w jaki sposób pracownik sformułuje dochodzone roszczenie, gdyż zgodnie z art. 477¹ § 1 k.p.c. w sprawach z zakresu prawa pracy sąd orzeka o roszczeniach wynikających z faktów przytoczonych przez pracownika także wówczas, gdy roszczenie nie było objęte żądaniem. Nadto należy uznać, że przepis art. 32 ustawy o związkach zawodowych jako późniejszy i szczególny w stosunku do art. 69 k.p. wyłącza w stosowaniu część tego przepisu, która ogranicza możliwość dochodzenia roszczeń w przypadku rozwiązania stosunku pracy bez zgody zarządu zakładowej organizacji związkowej. Przyznanie pracownikowi powołanemu, w tej sytuacji, stosownych roszczeń nie oznacza więc "obejścia" art. 69 k.p., lecz jest wynikiem normalnej wykładni prawa, wynikającej z uwzględnienia stosunku art. 32 ustawy o związkach zawodowych do art. 69 k.p.

Kwestia ta była przedmiotem rozważań uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1992 r., I PZP 55/92 (OSNCP 1993 z. 7-8 poz. 116), w której stwierdzono, że art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. Nr 16, poz. 95 ze zm.) ma zastosowanie do pracowników z którymi nawiązano stosunek pracy na podstawie powołania i pracownikowi - radnemu odwołanemu ze stanowiska ze skutkiem równoznacznym z wypowiedzeniem umowy o pracę, bez zgody rady gminy, przysługują odpowiednio roszczenia przewidziane w art. 45 k.p. Wykładnia zawarta w tej uchwale ma odpowiednie zastosowanie do odwołania w sposób równoznaczny z wypowiedzeniem umowy o pracę, pracownika - członka zarządu zakładowej organizacji związkowej, bez zgody tego zarządu, gdyż pracownikowi takiemu przysługuje szczególna ochrona trwałości stosunku pracy o tym samym charakterze co radnemu. Zostało to zresztą wyraźnie podkreślone w uzasadnieniu tej uchwały. Ochrona trwałości stosunku pracy działacza związkowego, zgodnie z brzmieniem art. 32 ustawy o związkach zawodowych obejmuje bowiem wszystkie formy nawiązania stosunku pracy, a

zarówno gramatyczna jak i celowościowa wykładnia tego przepisu przemawiają za uznaniem, że szczególna ochrona trwałości stosunku pracy dotyczy także tych działaczy związkowych, których stosunek pracy powstał na podstawie powołania. Cel i znaczenie szczególnej ochrony członka zarządu zakładowej organizacji związkowej stałyby się w tej części iluzoryczne, gdyby przyjąć wyłączenie spod ochrony działaczy, których stosunek pracy powstał na podstawie powołania. Tym samym ogólne klauzule zawarte w art. 69 pkt 1 i 2 k.p. o wyłączeniu trybu postępowania oraz roszczeń związanych z bezprawnym rozwiązaniem stosunku pracy z pracownikami powołanymi nie mają zastosowania do pracowników zatrudnionych na podstawie powołania, będących jednocześnie członkami zarządu zakładowej organizacji związkowej. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela poglądy wynikające z uzasadnienia cyt. uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 24 listopada 1992 r., że skutkujące rozwiązaniem stosunku pracy odwołanie ze stanowiska pracownika powołanego-działacza związkowego bez zgody zarządu zakładowej organizacji, jako niezgodne z prawem, dawać będzie pracownikowi odwołanemu prawo dochodzenia odpowiednio roszczeń określonych w art. 45 k.p. Jednakże istota stosunku pracy nawiązanego w wyniku powołania sprawia, iż pracownikowi takiemu powinno przysługiwać w zasadzie tylko roszczenie o odszkodowanie. A więc należy uznać, że odpowiednie stosowanie do pracownika powołanego - członka zarządu zakładowej organizacji związkowej, odwołanego w sposób równoznaczny z wypowiedzeniem umowy o pracę, z naruszeniem art. 32 ust. 1 ustawy z dniem 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. Nr 55, poz. 234) t.j. bez zgody tego zarządu, polega na przyznaniu mu roszczenia o odszkodowanie. Jedynie wyjątkowo, jeżeli odwołanie nastąpiło z przyczyn dotyczących sprawowania funkcji związkowej, pracownik może skutecznie dochodzić uznania odwołania za bezskuteczne lub przywrócenia do pracy na poprzednich warunkach.

Zaskarżony wyrok narusza więc rażąco prawo t.j. art. 32 ustawy o związkach zawodowych, a także z przyczyn wskazanych w rewizji nadzwyczajnej narusza interes Rzeczypospolitej Polskiej.

Powyższe rozważania prowadzą do uznania zasadności rewizji nadzwyczajnej, uchylenia zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania - art. 422 § 2 k.p.c. Przy tym rozpoznaniu Sąd Rejonowy, uwzględniając ewentualne wnioski stron, rozszerzy zakres ustaleń faktycznych o okoliczności stanowiące przyczyny odwołania powoda i stosownie do nich oraz wyżej wskazanej interpretacji przepisów, orzeknie o jego

roszczeniach.

